

MUZE E, COLECȚII, EXPOZIȚII

MUZEUL SPORTULUI — OGLINDĂ A GLORIEI MIȘCĂRII SPORTIVE ROMÂNEȘTI

NICOLAE POSTOLACHE

Inițiativa forului suprem al mișcării sportive (C.N.E.F.S.) de a valorifica și fixa într-o instituție anume istoria îndelungată a sportului românesc — argument decisiv pentru evidențierea vechimii și ariei de răspîndire a acestui fenomen — este lăudabilă și datează de mai bine de un deceniu.

Apropierea ei de realitate însă, în sensul adevărat al cuvîntului, a avut loc foarte tîrziu, abia în anul 1970.

Ne-am orientat din primele rînduri către o asemenea apreciere deoarece timpul pierdut din vîrsta inițială a muzeului de care vorbim nu mai poate fi adăugat niciodată vîrstei sale adevărate socotită de la data cînd realizarea s-a suprapus integral ideii.

Iată de ce ne exprimăm regretul că în loc să vorbim astăzi despre o anume cantitate de experiență acumulată pe parcursul a 10—12 ani de existență, folosim prilejul de a prezenta cititorului muzeul însuși, de la inaugurarea căruia s-a împlinit un an, la 7 mai a.c.

Cu alte cuvinte, pentru a formula o concluzie din aspectul prezentat, în timp ce sportul românesc și-a aflat cei mai glorioși ani ai istoriei sale, modalitatea de a exprima acest progres, într-un lăcaș specific, a manifestat, în aceeași etapă, un caracter contrar.

Situată în incinta tribunei oficiale a Stadionului „23 August” din Capitală, noua unitate muzeală a devenit o realitate a vieții sportive românești, cu un local propriu, un mobilier adecvat, fonduri, cadre de specialitate etc. la 7 mai 1971.

Evenimentul, petrecut în prezența conducătorilor de partid și de stat, a reprezentanților vieții sportive și culturale, a cinstit marea sărbătoare — 50 de ani de la crearea P.C.R.

Prin însăși denumirea ce o poartă, muzeul constituie un simbol al trăinicieii milenare a tot ceea ce se înțelege azi prin educație fizică și sport — instrumente de educație și cultură ale unui proces social complex, două dintre componentele și realitățile sociale majore ale vieții contemporane.

Cunoașterea istorică a fenomenului de practicare a exercițiilor fizice, prin intermediul celor șase săli ale muzeului, este dificil de realizat la modul exhaustiv.

Spațiul insuficient a îngreuiat sarcina de expunere a materialului reprezentativ, problematica, varietatea uimitoare a activităților ce sînt reunite în același proces social și care compun fenomenul în discuție, absența unui model, a unei experiențe anterioare în muzeografia românească — toate acestea constituie, într-un anumit sens, nu numai repere de bază pentru cel ce concepe un asemenea muzeu, dar și elemente care trebuie suate pentru a răspunde în final obiectivului central: satisfacerea dorinței de cunoaștere a trecutului și prezentului sportului românesc, a caracteristicilor lui spațiale și temporale etc.

Primit cu interes de specialiștii români și străini, Muzeul sportului este astăzi în măsură să răspundă obiectivului propus.

După ample cercetări întreprinse cu competență pentru a depista și reuni sub același acoperămint unele dintre cele mai vechi și mai reprezentative piese, se poate spune că în prezent dispunem de un patrimoniu propriu care acoperă în spațiu și timp aproape întreaga istorie națională a sportului. Adăugăm că nu ne-am limitat numai la depistarea și conservarea materialelor care mărturisesc evoluția fenomenului sportiv pe pămînt românesc, ci am căutat să valorificăm aceste materiale într-o manieră interesantă și comprehensibilă.

În felul acesta, muzeul oferă vizitatorului o imagine coerentă, exhaustivă adesea, privind trecutul și prezentul mișcării sportive, dînd totodată sugestia continuității în timp a acestui fenomen.

Principalele etape ale istoriei educației fizice și sportului în genere și ale fiecărui sport în parte sînt ilustrate prin piese originale, de valoare incontestabilă, reprezentative prin vechime, prin valoarea intrinsecă, prin valoarea lor evenimentială etc.

Tinzînd să înglobeze în sine întreaga dezvoltare și evoluție istorică a fenomenului sportiv din țara noastră, sub forma unei sinteze a forțelor evolutive conforme legităților impuse de dinamica social-istorică, muzeul este un lăcaș de inserție a tuturor elementelor de ordin material și spiritual care caracterizează acest fenomen.

Noua instituție muzeală constituie un așezămînt cultural care include — și reprezintă, în același timp — însăși ideea de păstrare și transmitere a spiritualității românești, pe tărîmul sportului, însăși memoria vie a poporului nostru în acest domeniu.

Prin aceste însușiri, cît și prin multitudinea și varietatea exponatelor care oferă un cîmp de confruntare permanentă între trecut și prezentul glorios al mișcării sportive naționale, Muzeul sportului din R. S. România își afirmă prezența activă nu numai între celelalte muzee din țara noastră, ci și între muzeele sportului din alte țări: Polonia, Cehoslovacia, S.U.A., U.R.S.S., Elveția, Finlanda, Suedia, Franța etc.

Cu o bună parte dintre ele, muzeul nostru colaborează sub forme variate, concrete, specializate pe cunoașterea și generalizarea unor experiențe, a unor adevăruri de natură teoretică etc.

Exercitîndu-și funcțiile duble ca element de legătură cu celelalte muzee de profil, pe de o parte, și cu muzeele de istorie sau de profil apropiat din țară, pe de altă parte, Muzeul sportului se află în etapa cînd, deocamdată, potrivit capacității sale reale, acumulează o serie de valori pentru extinderea

Aspect din sala nr. 1 (epoca veche). În dreapta o stea funerară reprezentînd un efeb surprins într-o mișcare identică tehnicii de azi a aruncării greutății

Tipuri de arme medievale care au servit la pregătirea militară și la nașterea unor noi jocuri și întreceri sportive

sa. În raporturile și acțiunile sale nu se poate spune că el crează și oferă valori noi și ar fi prematur să-i pretindem acest lucru.

Abia înscris în circuitul valoric al muzeografiei românești, abia înrolat în raporturile educative, științifice în care își propune să devină o instituție dinamică cu sarcini permanente de această natură, pentru a nu aștepta pasiv să facă mai întâi un stagiu, o vechime prost înțeleasă, în cimpul vast al acestor manifestări, Muzeul sportului — cel de azi și cel în devenire — este capabil să comunice prezentului cum au făcut sport înaintașii, *cine i-a pregătit, unde, pe ce baze sportive, cu ce mijloace, pentru ce fel de competiții și cum s-au comportat în cadrul lor.*

Sensul profund și glorioasele tradiții, istoria atitudinii poporului român față de fenomenul sportiv în genere, caracteristicile specifice activităților competiționale din diferite etape istorice ca și elementele de construcție istorică ale fenomenului amintit — toate acestea completează conținutul tematic și profilul muzeului — constituie, totodată, ocazii de punere în temă a vizitatorului cu istoria prescurtată a educației fizice și sportului din țara noastră.

Prin natura problematicii, întemeiată pe specificul mișcării sportive naționale a cărei istorie muzeul o comunică direct publicului larg, „vorbind” despre această istorie fără însă a o înlocui, noul lăcaș al sportului reflectă — și furnizează istoriei patriei — date și manifestări prețioase pentru întregirea climatului cultural educativ al unei perioade, al unei epoci.

Căci glorie și inițiativă, invenție și idee românească de prestigiu, acte de cultură și momente de rămineri în urmă, personalități și fapte cu ecou internațional au existat și în domeniul sportului, domeniu cu nimic mai prejos decât altele cu care s-a aflat și se află în strinsă unitate. Ori aceste manifestări ale ființei umane, ale unui popor care a știut să creeze sau să fie receptiv la iradierile universale care i se potriveau firii sale, trebuiau odată adunate și valorificate într-un templu anume, deoarece ele fac parte din fondul autohton al culturii și educației naționale, cărora astăzi li se acordă toată atenția.

Așadar, pe linia cunoașterii conținutului manifestărilor tradiționale ale activității sportive se înscrie și organizarea muzeului menit să contribuie la lichidarea golurilor de informații pe care încă le mai prezintă istoria veche și nouă a fenomenului sportiv românesc.

O introducere a publicului larg în problematica majoră cu acest conținut o realizăm și acum, prin prezentarea etapelor mai reprezentative ale istoriei sportului ilustrate prin materiale originale și complementare. Dintr-o singură vitrină sau dintr-un singur panou, de pildă, vizitatorul este pus în temă, cu privire la istoria educației fizice în armată sau în învățământ, la istoria rugbiului sau a sportului muncitoresc, la primele societăți și competiții sportive din țara noastră, află, cu alte cuvinte, câteva date prețioase pentru formularea unei concluzii realiste despre climatul sportiv al unei epoci, al unei zone geografice a țării, putînd, în final, să discearnă singur cit de evoluată și amplă a fost mișcarea sportivă în spațiul carpato-dunărean în contactul ei cu lumea elenă și romană, prin ce se caracterizează evoluția acestei mișcări în epoca modernă, cine este România în sport astăzi ș.a.m.d.

Exponate ilustrând epoca modernă a sporturilor

Formula de concepere, de prezentare în ultimă instanță a evoluției sportului românesc prin intermediul muzeului, nu este unică.

Deocamdată, cea aleasă de noi, de îmbinare armonioasă a istoriei cu fenomenul sportiv românesc — fenomen nu întotdeauna omogen — constituie primul model. O altă experiență în acest domeniu nu a existat.

Ea reunește în bună parte izvoarele documentare ce fac referiri la aria de răspândire și evoluția a tot ceea ce cu un cuvânt numim „sport” la poporul nostru. Chiar dacă nu s-a rostit vreodată acest termen în vremurile premoderne, chiar dacă sursele de informație sînt mai rare pentru unele secole, îngreunînd astfel sarcina de refacere a adevărului istoric, totuși, cele existente, mărturisind dimensiunile umane ale acestui popor (priceperea și îndemnarea în mînuirea armelor, în călărie, în vislit, vitejia, bărbăția etc.) cit și cronicile, epica de vitejie, legendele, jocurile gimnastice și atletice, obiceiurile etc. conțin documente care ne-au servit ca bază pentru a-i consemna existența ca fenomen complex, ale cărui elemente (inot, lupte, călărie, canotaj, scrimă, tir etc) datează din timpuri străvechi.

Am căutat să evidențiem faptul că „un popor renumit prin vitejie și bărbăție”, un popor de „elită” — cum numește C. Giurescu poporul român —, cu preocupări asemănătoare educației fizice de azi, cum au fost cele ale geto-dacilor, ale romanilor, nu putea să „rătăcească” fără să cunoască și să folosească toate cîte compun această componentă majoră a educației și culturii umane.

Cine a cercetat istoria fenomenului sportiv poate recunoaște ușor că poporul nostru nu numai că nu a ocolit acest fenomen, dar a și contribuit la multiplicarea valențelor lui educaționale, impunîndu-i elemente dinamice, variate, pe care le-a îmbogățit mereu cu trăsături active, specifice etnicului său.

Dovadă vie în acest sens sînt anumite practici care și-au prelungit existența pînă în zilele noastre.

Sintetizînd pentru prima dată, într-un spațiu anume, principalele etape și caracteristici ale mișcării sportive românești, am fost conștienți de faptul că reconstituind cît mai multe și mai valoroase imagini dintr-un film documentar-istoric — deosebit de util și instructiv — care a fost cîndva neîntrerupt, înfăptuim o operă educativă.

Generația tină, vizitatorul român sau străin trebuie să cunoască și cum au făcut sport înaintașii, pentru a putea să-și dea mai bine seama de unde s-a pornit și unde am ajuns.

Șase săli redau, pentru început, această problematică, cu realități dintre cele mai semnificative, care au traversat istoria acestui fenomen, momente de evoluție rapidă sau mai lentă, manifestări ample, creații tehnice și materiale, instituții și organizații cu tradiții sportive, primele competiții de amploare și participări peste hotare, primele rezultate de prestigiu, personalități ale vieții sportive românești, materiale și costume, trofee cucerite de sportivi români în anii puterii populare ș.a.m.d.

Șase săli amenajate potrivit accepțiunii moderne de muzeu relatează timp de 1—2 ore, pe viu, tot ceea ce a creat mai reprezentativ sportul românesc pînă în prezent.

Loc al recunoașterii valorice a unor sportivi care nu mai sînt, dar care vorbesc prezentului prin documentele rămase, a unor baze și materiale sportive care au fost cîndva, argument pentru vechimea și continuitatea neîntreruptă a fenomenului însuși; factor stimulator al gustului pentru sport, care, oferind modele de campioni și de glorie sportivă, crează o atmosferă ce completează influența directă pe linia abordării sportului de către mase; obiectiv turistic, Muzeul sportului din R. S. România urmărește să devină — și în parte este și acum — o instituție de cultură și educație a mișcării sportive naționale, un auxiliar didactic, o instituție cu caracter pedagogic, care să contribuie activ la reducerea simțitoare a spațiului necunoașterii istoriei sportului românesc.

Către aceste obiective este orientată prezentarea actuală a materialului muzeistic și către aceste orientări intenționăm și în continuare să amplificăm acest prim început.

Este dificil de a prezenta ce cuprinde muzeul, expoziția sa de bază ca atare. Nici nu intenționăm să facem din acest material de ordin problematic un catalog al pieselor prezentate pe săli sau altfel*.

Muzeul trebuie în primul rînd vizitat, deoarece prezintă sinteza unor forțe evolutive și rezultatul strădaniilor depuse de generații întregi ale acestui popor. Nici un alt sanctuar sau așezămînt al culturii și educației de la noi nu oferă o imagine coerentă asemănătoare și nici nu e de așteptat. Figuri de gladiatori și acrobați, de luptători sau pugiliști, de atleți și călăreți, reprezentați pe diferitele materiale epigrafice datînd din primele secole ale erei noastre; documente despre turnirurile medievale, armele necesare întrecerilor ce se organizau în țările române îndeosebi cu ocazia carnavalurilor, scene de jocuri și de luptă dreaptă — atît de des pomenită în cronici și balade — toate acestea, prezentate în primele două săli ale muzeului, „vorbesc” în locul istoriei scrise despre ceea ce în epoca modernă a devenit hipism, tir cu arcul ori cu arma, lupte, natație etc., anunțîndu-le prezența pe pămînt românesc și originea străveche.

Epoca modernă a sporturilor — caracterizată prin apariția primelor preocupări pentru o educație fizică organizată — ocupă în muzeu un spațiu larg în care pot fi văzute documentele (statute, anale, medalii diplome, fotografii etc) primelor societăți și federații sportive din țara noastră.

* În legătură cu acest aspect, au apărut numeroase detalii în „Contemporanul” din 23 aprilie 1971, p. 2, „Informația Bucureștilui”, an XVIII nr. 5231, „Munca” din 27 aprilie 1971, „Sport en Roumanie” nr. 2 (53) 1971, p. 27-29, „Sport”, „Sport și tehnică” din luna mai 1971, în mai multe numere din „Sportul” (5423, 6841, 7050 etc), în întreaga presă centrală din 8 mai 1971 în unele emisiuni la radio și T.V. etc.

O parte a trofeelor cîștigate de sportivii români la marile competiții internaționale de bob, hipism, tenis etc., în perioada interbelică

Această epocă, care în sport își are începutul acum mai bine de un veac, deschide o retrospectivă asupra unor realități mai puțin cunoscute. Este meritul muzeului de a fi salvat de la primejdia distrugerii sau a pieririi o serie de documente care amintesc de numele și succesele citorva dintre marii polisportivi ai vremii: Gh. Moceanu, C. Rosetti, Mihai Savu, S. Ritter și alții.

Prezența unor trofee indică o serie de întâlniri sportive internaționale timpurii cu unele centre sportive destul de îndepărtate. Aceste contacte au permis o lărgire a orizontului sportiv românesc în epoca modernă și, în primul rând, un schimb de experiență pe acest țărm.

Nu rareori vizitatorul român sau străin rămâne surprins când află din muzeu că biciclete din lemn, schifuri, rachete de tenis, automobile, boburi, schiuri etc. au existat și la noi concomitent cu alte țări și încă de fabricație românească; că handbalul, luptele, rugbiul, zborurile (cu și fără motor) etc. s-au practicat și la noi (după reguli aproximativ identice) în același timp cu centrele de pe glob, care, prin tradiție le-ar fi dat naștere.

Și aceste adevăruri scoase la iveală de Muzeul sportului (adevăruri pe care nu ne putem îngădui să le ignorăm) își prelungesc existența în glorioasele succese obținute de sportul românesc în epoca contemporană.

Gama variată de trofee valoroase, de fapte și performanțe, de aspecte inedite și de materiale legate de obținerea lor (diplome, medalii, cupe etc. de la toate Jocurile Olimpice și campionatele mondiale, mănușii de box cu care Nicolae Linca a cucerit titlul de campion olimpic, discul cu care Lia Manoliu a stabilit cel mai bun record, o parte dintre trofeeale Iolande Balaș, ultimul echipament care a aparținut celui mai popular jucător de fotbal din țara noastră — Iosif Petchovschi) fac din ultimele trei săli ale muzeului un punct de atracție și mândrie națională pentru toți iubitorii sportului **.

Două panouri centrale cu fotografii mult mărite prezintă pe secretarul general al P.C.R. — tova rășul Nicolae Ceaușescu — la festivitatea de decernare a unor ordine și medalii campionilor olimpici și campionilor mondiali de handbal.

Axat mai mult pe prezentarea unor obiecte tridimensionale, fără a neglija însă pe cele plan (embleme unor grupări sportive muncitorești, corespondența lor cu unii activiști ai partidului comunist confiscată de organele Siguranței, decupaje din presa vremii etc), care împreună cu textele generale

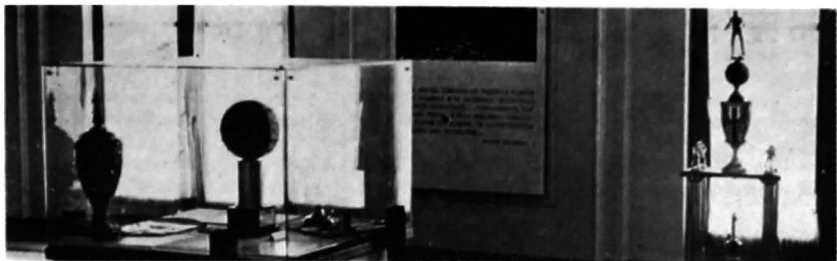
** „Sportul” nr. 6841 din 10 octombrie 1971.

Expoziția „50 de ani de sport sub conducerea și îndrumarea P.C.R.

Vitrine cu cele mai reprezentative doveză ale dezvoltării mîscărilor sportive de dăncă anul 1914

Trei trofee cucerite în ultimii ani de către sportivii români în campionatele mondiale de tenis de masă, handbal și lupte

Intregesc imaginea despre trecutul și prezentul sportiv al poporului nostru, Muzeul sportului folosește studiul istoriei acestui fenomen în mod informativ, dar și formativ.

O serie de manifestări și inițiative s-au și întreprins deja de către muzeul nostru, altele însă constituie obiectul unor perspective apropiate.

Un muzeu al sportului înființează de mai multă vreme la Brașov, un altul a luat naștere la Cluj, în anul trecut, mai multe expoziții s-au amenajat pe lângă marile cluburi sportive bucureștene : Dinamo, Rapid, Steaua etc.

Anul acesta muzeul nostru a organizat o expoziție, cu perspectiva de a deveni un muzeu al sporturilor de iarnă (hochei, patinaj, schi), în incinta patinoarului artificial de la Miercurea Ciuc și va fi gata în curând Muzeul sportului din Moldova, organizat la Palatul sporturilor din Iași. Intenționăm, de asemenea, să mai organizăm o expoziție pe tema sporturilor pe apă (canotaj, înot, polo, etc.) și a atleticii grele (box, lupte, haltere) la Galați, precum și o palestră în aer liber la Constanța, cu sprijinul Muzeului de arheologie din localitate cu care colaborăm de multă vreme.

Alte expoziții temporare pe teme ca „Afișul sportiv în lume”, „Sportul în arte”, „Sportul în filatelie” etc., le vom organiza în Capitală.

Concomitent, intenționăm să sporim eforturile pentru dezvoltarea muzeului, pentru extinderea colaborării cu alte muzee, pentru popularizarea lui, să extindem mijloacele educative și la alte forme (simpozioane, proiecții de filme, întâlniri cu studenții institutului și facultăților de educație fizică și sport, cu sportivi, elevi, antrenori și foști sportivi, audiții de voci celebre din lumea sportului etc) și, mai ales, să punem bazele unei activități de documentare și cercetare permanentă.

Muzeul dispune în prezent de un depozit care în curând va dubla numărul valorilor expuse, de un fond de carte veche, de o arhivă, care deocamdată nu este încă științific organizată; el are un consiliu științific și un corp de colaboratori activi, nu dispune însă și de un spațiu anume dedicat documentării.

În curând și acest deziderat va putea fi realizat, astfel încât și istoricii să pătrundă în tainele acestui domeniu, care oricând ar putea fi obiectul unor dizertații, al unor lucrări de diplomă, al unor teze de doctorat etc.

El nu a intrat încă în circuitul științific curent din care fac parte muzeele cu tradiții și la acest aspect se referă și ne invită mulți dintre cei care și-au exprimat gândurile cu prilejul aniversării unui an de la inaugurarea muzeului. Cineva notează :

„Un muzeu al sportului !

Dar asta înseamnă că de acum trebuie să avem și o istorie a sportului. Gîndindu-mă la amploarea mișcării sportive, la importantul rol cultural-educativ pe care sportul l-a căpătat în anii socialismului, cred că de la această vîrstă muzeul trebuie să fie un depozitar și mai ales un popularizator — prin editare de albume, studii, monografii etc. — al istoriei sportului românesc”.

Așadar, prin problematica și profilul său, Muzeul sportului are de acum vîrsta de la care i se pot pune în față sarcini multiple. Odată înființat, el adîncește și mai mult specializarea unităților în cadrul rețelei muzeistice din țara noastră și, alături de celelalte instituții de conservare și valorificare științifică a valorilor istorice specifice, va contribui de acum la completarea procesului de educație fizică și patriotică, va ajuta la crearea unui nou public alături de cel al stadianelor, va constitui un dialog al acestui public cu tot ceea ce a creat istoria vieții sportive românești. În acest sens folosim prilejul pentru a face un apel cald către toate unitățile muzeale, către specialiștii care lucrează în cadrul acestora, către colaboratorii lor, în sfîrșit, către cititorii revistei pentru a sprijini tînărul muzeu de interes național.

Deocamdată, după un an de existență, marea calitate a acestui muzeu constă în aceea că el este al sportului.